

1. BOŽÍ SLÁVA A TEMNOTY SRDCE

Každý člověk se někdy ocitne na rozcestí. Přijdou chvíle, kdy si klade otázky: **Kdo vlastně jsem? Kam směřuji? Má můj život smysl? Dělán správná rozhodnutí? A kde je v tom všem Bůh?**

Někdy se zdá, že máme všechno potřebné, a přesto v nás zůstává zvláštní neklid. Jindy procházíme obdobím nejistoty, kdy nevidíme jasně ani sebe, ani svou budoucnost. Můžeme být obklopeni lidmi, a přesto se cítit sami. Můžeme mít mnoho informací, ale chybí nám světlo, které by nám ukázalo cestu.

Právě tehdy začínáme objevovat, že nejhlubší otázky života nelze vyřešit pouze vlastními silami. Potřebujeme světlo, které přichází od Boha. Potřebujeme někoho, kdo nás zná lépe, než se známe sami.

Podobnou zkušeností prošel i svatý František z Assisi. V určité chvíli svého života pochopil, že dosavadní sny, plány a jistoty mu nestačí. Toužil po něčem hlubším, ale ještě nevěděl, kam ho Bůh vede. Stál mezi starým životem, který opouštěl, a novým, který se před ním teprve otevíral.

Právě tehdy se z jeho srdce zrodila modlitba: „**Nejvyšší a slavný Bože, osviť temnoty mého srdce a dej mi pravou víru, pevnou naději, dokonalou lásku, cit a poznání, abych splnil tvé svaté a pravdivé přikázání.**“

Tato modlitba není jen modlitbou jednoho světce. Je modlitbou každého člověka, který hledá pravdu o Bohu, o sobě samém a o smyslu svého života.

Když František vstoupil do opuštěného kostela svatého Damiána a zahleděl se na Krista ukřižovaného, začal objevovat dvě skutečnosti zároveň: velikost Boha a pravdu o sobě samém. Čím více poznával Boží světlo, tím jasněji viděl temnoty vlastního srdce.

Také my často stojíme před Bohem se svými otázkami, zápasy a nejistotami. Toužíme po světle, které by nám ukázalo správný směr.

Bůh je nejvyšší a slavný. Převyšuje všechno naše chápání, a přesto není vzdálený. Nepřichází člověka zahanbit ani zastrašit, ale vést ho. Proto František neprosí o úspěch, bohatství ani jistotu. Prosí o něco mnohem důležitějšího: **o světlo.**

„Osviť temnoty mého srdce.“

Jaké jsou tyto temnoty?

První temnotou je **neznalost sebe sama**. Člověk často nevidí svou skutečnou hodnotu ani důstojnost, kterou mu Bůh daroval. Zapomíná, že je Božím dítětem. Zároveň však

18. PĚŠÍ POUŤ K BOŽÍMU MILOSRDENSTVÍ

„Jdi a obnov můj dům“

někdy nevidí ani svou křehkost, omezenost a závislost na Bohu. Žít bez pravdy o sobě znamená žít ve tmě.

Druhou temnotou je **hřích**. V každém člověku probíhá zápas mezi dobrem a zlem. Pýcha, sobectví, závist, neláska, neodpuštění nebo lhostejnost dokážou postupně zahalit srdce a vzdalovat nás od Boha i od druhých lidí.

Třetí temnotou je **nejistota ohledně životní cesty**. Kolikrát stojíme na rozcestí a nevíme, kudy dál. Cítíme Boží volání, ale neznáme další krok. Hledáme odpovědi a bojíme se rozhodnutí, která mohou změnit náš život.

František však věří, že člověk nemusí v temnotě zůstat. Kristus je světlo světa. Kdo se otevře jeho přítomnosti, začne vidět jasněji. Proto prosí o pět darů, které člověk potřebuje na své životní pouti:

Pravou víru, pevnou naději, dokonalou lásku, cit a poznání.

Pravá víra znamená dívat se na svět Božíma očima. Pomáhá nám rozpoznávat Boží přítomnost v každodenním životě a důvěřovat, že nic není náhodné.

Pevná naděje nám připomíná, že Bůh své sliby nikdy neporušuje. I když přicházejí zkoušky a těžkosti, víme, že náš život směřuje k cíli, který pro nás Bůh připravil.

Dokonalá láska není především naše zásluha. Je to Boží láska, která se nejprve dotýká nás. Teprve člověk, který zakusil, jak je milován, dokáže skutečně milovat druhé.

Cit a poznání nejsou pouze rozumové schopnosti. Jsou to dary, které nám pomáhají vnímat Boží působení, naslouchat jeho hlasu a rozpoznávat jeho vůli. Nestačí o Bohu vědět. Je třeba ho také zakoušet.

Všechny tyto dary však mají jediný cíl. Bůh je dává proto, abychom dokázali žít největší přikázání: milovat Boha a bližního.

Právě zde vrcholí celé Františkovo rozjímání. Víra, naděje, láska, poznání i duchovní zkušenost nejsou cílem samy o sobě. Mají nás vést ke konkrétním skutkům lásky. Nestačí o Bohu mluvit. Nestačí ani krásně se modlit. Pravost víry se ukazuje v tom, jak milujeme.

Když člověk dovolí Bohu, aby osvětlil jeho srdce, začnou temnoty ustupovat. Postupně se učí vidět pravdu o sobě, přijímat Boží lásku a kráčet cestou, kterou mu Bůh připravil. A právě tehdy začíná skutečné dobrodružství víry.

2. UBOŽÁKOVA VELIKOST

Kdo jsem, když mi vezmou všechno, o co se mohu opřít? Tuto otázku si většina lidí příliš často nepokládá. Žijeme mezi povinnostmi, prací, vztahy, úspěchy i starostmi. Postupně si vytváříme obraz sebe sama. Jsme tím, co umíme. Tím, čeho jsme dosáhli. Tím, co si o nás myslí druzí. Tím, co vlastníme. Tím, jak vypadáme. Tím, jaké máme postavení.

Jenže život čas od času položí nepříjemnou otázku: **Co zůstane, když o to všechno přijdeš?** Co zůstane, když člověku ubývají síly? Když se mu nedaří? Když ho opustí lidé, na kterých mu záleželo? Když zjistí, že není tak silný, jak si myslel? Když se setká s vlastními chybami, hříchy a limity?

Právě tehdy se dotýkáme nejhlubší pravdy o sobě. Ne té, kterou si vytváříme, ale té, která je v nás od počátku.

Moderní člověk se často snaží svou hodnotu dokazovat. Musí být úspěšný, výkonný, zajímavý, schopný. Má pocit, že jeho cena závisí na tom, co dokáže nabídnout. Když se mu daří, roste jeho sebevědomí. Když selže, začíná pochybovat o vlastní hodnotě.

Evangelium a svatý František však nabízejí jiný pohled. Hodnota člověka nezačíná tím, co vlastní nebo dokáže. **Začíná tím, že je milován.** Dříve než člověk něco vykonal, byl chtěn Bohem. Dříve než něco pokazil, byl Bohem milován.

Právě odtud začíná i následující Františkovo rozjímání. Nezačíná hříchem ani výčitkou. Začíná úžasem nad člověkem, kterého Bůh stvořil ke svému obrazu. Teprve potom ukáže tragédii člověka, který na tuto důstojnost zapomněl.

A možná právě zde se skrývá jedna z největších otázek našeho života:

Vím skutečně, kdo jsem před Bohem?

„Považ, člověče, jakou velikost ti Bůh dal. Stvořil tě podle obrazu svého milovaného Syna a svým duchem ti daroval podobnost se sebou samým.“

Svatý František začíná překvapivě. Nemluví nejprve o hříchu, ale o velikosti člověka. Chce, abychom se na chvíli zastavili a uvědomili si, kým vlastně jsme. Každý člověk je jedinečným Božím dílem. Není výsledkem náhody ani omylu. Bůh ho chtěl, miloval ho ještě před jeho narozením a vtiskl do něj svůj obraz.

Často si sami sebe nevážíme nebo svou hodnotu hledáme na nesprávných místech. Posuzujeme se podle výkonu, úspěchu, vzhledu nebo podle toho, co si o nás myslí druzí. František nás však vrací k podstatě. Naše skutečná důstojnost nespočívá v tom, co máme nebo dokážeme, ale v tom, že jsme Boží děti.

18. PĚŠÍ POUŤ K BOŽÍMU MILOSRDENSTVÍ

„Jdi a obnov můj dům“

Právě proto je člověk nejvznešenějším z Božích tvorů. Bůh ho stvořil pro vztah se sebou. Touží po jeho blízkosti a nikdy se ho nevzdává. I když člověk padá, chybuje a vzdaluje se Bohu, jeho důstojnost neztrácí. Boží láska je větší než lidská nevěrnost.

Potom však František obrací pohled jiným směrem. Celé stvoření podle něj svým způsobem slouží Bohu. Slunce vychází, řeky tečou, stromy rostou, hvězdy putují po své dráze. Všechno naplňuje poslání, které mu Bůh svěřil.

Pouze člověk má možnost říci Bohu „ne“. Je obdařen svobodou. A právě tato svoboda je současně jeho velikostí i jeho nebezpečím. Člověk může vstoupit do Božího plánu, ale také se od něj odvrátit.

Proto František vyslovuje velmi tvrdá slova. Připomíná, že Krista nekřížovali pouze lidé před dvěma tisíci lety. Kdykoli vědomě volíme zlo, sobectví, pýchu nebo nelásku, přidáváme se k těm, kteří Krista odmítli. Hřích není jen porušení nějakého pravidla. Hřích ničí člověka samotného a zraňuje lásku, kterou k němu Bůh chová.

Bůh netrpí proto, že by byla dotčena jeho moc nebo čest. Trpí proto, že vidí, jak se člověk vzdaluje životu, pro který byl stvořen. Jako milující otec trpí pohledem na dítě, které si ubližuje.

Po tomto silném pohledu na lidskou slabost přichází další překvapení. František se ptá: **„Čím se tedy můžeš chlubit?“**

Člověk by mohl začít vyjmenovávat své schopnosti, vzdělání, úspěchy, majetek nebo duchovní dary. František však všechno postupně odkládá stranou.

Můžeš být velmi inteligentní, vzdělaný a moudrý. Můžeš rozumět mnoha věcem a mít mimořádné schopnosti. Můžeš být obdivovaný pro svůj vzhled, majetek nebo postavení. Dokonce můžeš vykonat mnoho dobrého a dosáhnout velkých věcí.

Přesto si ničím z toho nemůžeš nárokovat vlastní slávu.

Všechno, co máme, jsme dostali. Inteligence, zdraví, schopnosti, příležitosti, krása, síla, majetek i duchovní dary jsou nakonec darem. Nejsou naším vlastnictvím v absolutním smyslu. Jsou nám svěřeny.

Kořen lidské pýchy spočívá v tom, že zapomínáme, odkud tyto dary pocházejí. Začneme se považovat za jejich vlastníky a zdroj. Místo vděčnosti nastoupí sebejistota, místo pokory domýšlivost.

František však jde ještě dál. Tvrdí, že jediná věc, kterou skutečně můžeme nazvat svou, je naše slabost, naše křehkost a naše potřeba Boha.

18. PĚŠÍ POUŤ K BOŽÍMU MILOSRDENSTVÍ

„Jdi a obnov můj dům“

To zní nejprve smutně, ale ve skutečnosti je to osvobozující. Dokud si člověk myslí, že si vystačí sám, zůstává uzavřený. Když však přijme svou chudobu a omezenost, otevírá se Božímu milosrdenství.

Právě zde se rodí pravá pokora. Pokora není ponižování sebe sama ani popírání vlastních darů. Je to život v pravdě. Vědomí, že všechno dobré pochází od Boha a že bez něj nemůžeme nést ovoce.

Proto František nakonec říká: **„Můžeme se chlubit svou nemohoucností a tím, že každý den neseme kříž našeho Pána Ježíše Krista.“**

Nejde o oslavu utrpení ani o pohrdání člověkem. Jde o přijetí pravdy. Jsme slabí, ale nejsme sami. Kristus vstoupil do lidské slabosti před námi. Vzal na sebe naše bolesti, zápasy i smrt.

Od chvíle, kdy nesl svůj kříž, není lidské utrpení pouze břemenem. Může se stát místem setkání s Bohem. Člověk nemusí být silný za každou cenu. Nemusí vše zvládnout vlastními silami. Může se opřít o Krista.

A právě zde se skrývá skutečná velikost „ubožáka“. Ne v tom, co vlastní nebo dokáže, ale v tom, že navzdory své slabosti zůstává otevřený Bohu, který ho miluje, vede a zachraňuje.

Teprve člověk, který přijal svou chudobu, může skutečně přijmout i Boží milost. Teprve ten, kdo se přestane spoléhat sám na sebe, může objevit, že jeho největší bohatství nespočívá v tom, co má, ale v tom, komu patří.

A tak se nakonec otázka z úvodu vrací v novém světle:

Kdo jsem, když mi vezmou všechno, o co se mohu opřít?

Jsem Boží dítě. To je pravda, kterou mi nikdo nemůže vzít. A právě v ní spočívá moje největší důstojnost, moje síla i moje naděje.

3. DOKONALÁ RADOST

Každý člověk touží po štěstí. Všechno, co během života děláme, nějak souvisí s hledáním radosti. Studujeme, pracujeme, budujeme vztahy, zakládáme rodiny, cestujeme, modlíme se, sloužíme druhým. Za vším se skrývá touha po naplněném životě.

Jenže postupem času zjišťujeme, že mnohé radosti jsou pomíjivé. To, co nás včera naplňovalo, nás dnes už neuspokojuje. Splněný sen přinese krátkou radost, ale brzy se objeví nová touha. Úspěch vystřídá další výzva. Pochvala druhých nás potěší, ale její účinek rychle vyprchá.

Možná jsme si někdy položili otázku:

Co mi nikdo nemůže vzít?

Může mi být odebrán majetek, zdraví, postavení, úspěch i lidské uznání. Mohu přijít o jistoty, na kterých jsem stavěl svůj život. Mohou mě zklamat lidé, kterým jsem důvěřoval. Co však zůstane tehdy, když se všechno otřese?

Právě tuto otázku si kladl i svatý František. Nehledal radost, která závisí na okolnostech. Hledal radost, která obstojí i v bolesti, neúspěchu, samotě a odmítnutí.

A jeho odpověď je překvapivá.

Jednoho dne zavolal svatý František bratra Lva a řekl mu: „**Bratře Lve, napiš, co je dokonalá radost.**“ Potom začal vyjmenovávat situace, které by většina lidí považovala za důvod k velké radosti.

Představ si, že by se k františkánům připojili největší učenci své doby. Že by do řádu vstoupili biskupové, arcibiskupové, králové a významní lidé. Představ si, že by misionáři obrátili celé národy na víru. Nebo že by člověk dostal od Boha mimořádnou moc uzdravovat nemocné a konat zázraky.

Vždyť co víc by si mohl člověk přát? Úspěch. Uznání. Viditelné výsledky. Duchovní plody. A přesto František po každém příkladu opakuje: „**Ani v tom není dokonalá radost.**“ Tato slova nás mohou překvapit. Vždyť všechny tyto věci jsou dobré. Není na nich nic špatného. František je nezavrhuje. Jen upozorňuje, že na nich nelze postavit život. Protože všechno, co závisí na okolnostech, může člověk také ztratit. Může přijít o úspěch. O zdraví. O obdiv druhých. O schopnosti. Dokonce i o duchovní útěchu. Pokud na tom všem stojí jeho radost, dříve nebo později se zhroutí. Proto František pokračuje příběhem. Představuje si sebe sama, jak se v hluboké zimní noci vrací do kláštera. Je promrzlý, unavený a špinavý od bláta. Voda na jeho hábitu mrzne v ledové rampouchy a zraňuje mu nohy do krve. Po dlouhé cestě konečně dorazí k bráně kláštera. Za ní jsou jeho bratři. Lidé, kteří ho znají. Jeho domov. Zaklepe. Bratr se zeptá: „**Kdo je?**“ „Bratr František.“ Místo přijetí však přijde odmítnutí. „**Odejdi. V tuto**

18. PĚŠÍ POUŤ K BOŽÍMU MILOSRDENSTVÍ

„Jdi a obnov můj dům“

hodinu tě nepustím.“ František prosí dál. Bratr však odpoví ještě tvrději: **„Nepotřebujeme tě. Jsi nevzdělaný a prostý člověk. Jdi pryč.“** František se ještě jednou dovolává lásky a prosí alespoň o nocleh. Marně. Brána zůstává zavřená.

V té chvíli už nejde jen o nepohodlí. Nejde o zimu ani hlad. Bolí něco mnohem hlubšího. Bolí odmítnutí. Bolí nepochopení. Bolí pocit, že člověk není chtěný. Bolí zkušenost, že ti, od kterých očekával přijetí, ho nepřijali.

Právě zde se příběh dotýká každého z nás. Většina našich nejhlubších ran nevznikla kvůli nedostatku peněz nebo majetku. Vznikla ve vztazích. Tam, kde jsme čekali lásku a setkali se s nezájmem. Tam, kde jsme hledali pochopení a našli odmítnutí. Tam, kde jsme doufali v blízkost a zakusili samotu.

A právě zde František překvapivě říká: **„Zůstanu-li trpělivý a nepohněvá-li mne to, v tom je dokonalá radost, pravá ctnost a spása duše.“** Na první pohled by se mohlo zdát, že mluví o silné vůli nebo o schopnosti ovládat své emoce. Jenže to není podstata jeho poselství.

Dokonalá radost nevzniká z toho, že člověk dokázal utrpení vydržet. Nevychází z hrdinství ani z psychické odolnosti. Dokonalá radost už v člověku byla dříve. Zkouška ji pouze odhalila.

Člověk, který stojí pouze na vlastních schopnostech, se při první větší bouři zhroutí. Člověk, který stojí na Boží lásce, může být zraněn, může plakat, může prožívat bolest, ale v hloubce jeho srdce zůstává pokoj, který mu nikdo nemůže vzít.

František objevil, že nejhlubší radost nevychází z úspěchu, ale ze vztahu. Nevychází z toho, co mám, ale z toho, komu patřím. Nevychází z lidského přijetí, ale z jistoty, že jsem přijat Bohem. Proto může obstát i tehdy, když se všechno ostatní otřásá. Dokonalá radost není nepřítomnost bolesti. Dokonalá radost je Boží přítomnost uprostřed bolesti. Není to radost člověka, kterému se všechno daří. Je to radost člověka, který objevil, že ani utrpení, samota, nepochopení nebo odmítnutí ho nemohou oddělit od Boží lásky. Právě proto je tato radost hlubší než všechny ostatní. A právě proto ji nikdo nemůže vzít.

Svatý František zde odhaluje jedno z největších tajemství evangelia. Kříž a radost nestojí proti sobě. Kdo se naučí nacházet Boha i v temné noci života, objeví radost, kterou svět dát nemůže a kterou svět nemůže ani vzít.

Pravá radost se rodí tehdy, když člověk ví, že je milován. Ne pro své úspěchy. Ne pro své schopnosti. Ne proto, že všechno zvládá. Ale jednoduše proto, že je Božím dítětem.

A právě tato jistota unese i noc, chlad, odmítnutí i kříž.

4. BRATRSKÝ ČLOVĚK

Člověk byl stvořen pro vztahy. Přesto právě ve vztazích zakoušíme nejvíce radosti i nejvíce bolesti. Toužíme být přijati, pochopeni a milováni. Toužíme po lidech, před kterými nemusíme nic předstírat, kteří nás znají a přesto nás neopouštějí. Zároveň však právě zde narážíme na své limity. Setkáváme se s nepochopením, konflikty, zraněními, zklamáním i samotou.

Možná je jednou z největších lidských tragédií to, že často žijeme vedle sebe, ale ne spolu. Jsme propojeni technologiemi, a přesto osamělí. Máme stovky kontaktů, ale málo skutečných vztahů. Umíme komunikovat, ale někdy neumíme naslouchat. Toužíme být milováni, ale bojíme se být zranitelní.

Evangelium však ukazuje jinou cestu. Ježíš nepřišel vytvořit organizaci ani instituci. Přišel shromáždit rodinu Božích dětí. Nepovolává učedníky jako podřízené, ale jako přátele a bratry.

Právě tuto zkušenost hluboce pochopil svatý František. Když přemýšlel o církvi, o svém řádu i o lidských vztazích, vracel se stále k jediné myšlence: **všichni jste bratři.**

Nejde o krásnou myšlenku ani o zbožný ideál. Jde o způsob života, který proměňuje člověka od základů.

Svatý František sestavil z několika evangelních úryvků obraz společenství, o kterém snil. Ve středu tohoto obrazu nestojí pravidla ani lidská autorita, ale samotný Kristus.

Ježíš je Dobrý pastýř. Ten, který zná své ovce, pečuje o ně a dává za ně svůj život. Není vzdáleným vládcem. Je přítomným Pánem, který kráčí se svým lidem.

Právě kolem něj se rodí skutečné společenství.

František si uvědomoval, že církev není především organizace. Je to společenství lidí, kteří se shromáždili kolem Krista. Proto tak rád používal slovo **bratr**. Po slovu „Pán“ je to jedno z nejčastějších slov v jeho spisech.

Není náhodou, že své společenství nenazval řádem, společností ani institucí. Nazval je **bratrstvem.**

Být bratry znamená mít společného Otce. Znamená to uznat, že nikdo z nás není větší než druhý. Všichni jsme obdarovaní a zároveň všichni potřebujeme milost.

Ve světě, který staví na výkonu, soutěži a prosazování sebe sama, zní takový pohled téměř revolučně.

František věděl, že skutečné společenství nevzniká tím, že lidé žijí vedle sebe. Rodí se tehdy, když společně zůstávají v Kristu.

18. PĚŠÍ POUŤ K BOŽÍMU MILOSRDENSTVÍ

„Jdi a obnov můj dům“

Proto často připomíná Ježíšova slova: **„Zůstanete-li ve mně a moje slova zůstanou ve vás...“**

Bez tohoto spojení s Kristem se i nejkrásnější vztahy postupně vyprázdňují. Člověk totiž nedokáže dlouhodobě milovat pouze vlastní silou. Potřebuje čerpat z pramene, který je větší než on sám. Tam, kde lidé žijí z Kristovy přítomnosti, vzniká něco mimořádného. Evangelium přestává být teorií a stává se životem. František však nebyl naivní. Dobře věděl, že bratrské vztahy nejsou samozřejmé. Věděl, že mezi bratry může vzniknout závist. Že se mohou navzájem zraňovat. Že je těžké snášet slabosti druhých. Že není snadné odpouštět. Proto neidealizuje lidské vztahy. Neříká, že bratři budou dokonalí. Říká však, že právě uprostřed lidské nedokonalosti se má projevit evangelní láska.

Nejsilnějším obrazem této lásky je pro Františka láska matky k dítěti. Píše, že každý má milovat svého bratra tak, jako matka miluje a živí své dítě. Je to překvapivý obraz. Matka nemiluje proto, že si dítě její lásku zasloužilo. Neměří jeho výkon ani užitečnost. Miluje ho proto, že je její. Právě taková má být i křesťanská láska. Láska, která si všímá potřeb druhého. Láska, která naslouchá. Láska, která neponižuje. Láska, která vytváří prostor bezpečí a důvěry.

Jenže František jde ještě dál. Vrcholem lásky totiž není milovat ty, kteří nás mají rádi. To dokáže téměř každý. Skutečná zkouška přichází ve chvíli, kdy máme milovat člověka, který nás zranil. Právě zde se podle Františka nejvíce podobáme Kristu. Milovat nepřítele neznamena schvalovat zlo. Znamená odmítnout nenávisť. Znamená nenechat své srdce ovládnout hořkostí a pomstou. Je to jedna z nejtěžších cest evangelia. A právě proto je také jednou z největších známek duchovní zralosti. František nakonec rozšiřuje okruh bratrství ještě dál. Nejen na spolubratry nebo přátele. Dokonce ani ne pouze na věřící. Říká, že každý člověk má být přijat laskavě. Přítel i nepřítel. Znamý i cizí. Spravedlivý i hříšník. Dokonce i ten, kdo nás zraňuje nebo nám ubližuje. Proč? Protože každý člověk je nejprve Božím dítětem. A právě odtud vyrůstá františkánská představa bratrství. Bratr není ten, koho si vyberu. Bratr je ten, koho mi Bůh postaví do cesty.

Skutečná velikost člověka se nakonec nepozná podle toho, kolik má moci, vědomostí nebo úspěchů. Poznává se podle schopnosti milovat. Naslouchat. Odpouštět. Sloužit. A vytvářet kolem sebe prostor, ve kterém mohou druzí zakusit něco z Boží dobroty. Takový člověk je podle Františka skutečně bratrem.

18. PĚŠÍ POUŤ K BOŽÍMU MILOSRDENSTVÍ

„Jdi a obnov můj dům“

5. NEVYČERPATELNÉ MILOSRDENSTVÍ

Každý člověk se dříve či později ocitne v situaci, kdy narazí na hranice svých sil. Touží po pokoji, po harmonii, po lásce k Bohu a lidem, ale místo toho zakouší nepochopení, odpor, zranění a bolest. Někdy se zdá, že právě lidé, od nichž očekáváme blízkost a podporu, se stávají zdrojem našeho utrpení. V takových chvílích se rodí otázka: Jak mám milovat, když jsem zraněný? Jak mám odpouštět, když mě někdo stále zraňuje? A kde je Bůh uprostřed všeho toho nepořádku, který prožívám?

Právě do této lidské zkušenosti vstupuje svatý František z Assisi svým překvapivým poselstvím. Píše bratru, který byl natolik vyčerpaný konflikty a obtížemi ve společenství, že toužil odejít do samoty a hledat pokoj v poustevně. František mu však neukazuje cestu útěku, ale cestu proměny srdce.

Říká mu něco, co se na první pohled zdá téměř nemožné: vše, co ti brání milovat Boha, považuj za milost. Ne proto, že by utrpení bylo samo o sobě dobré, ale proto, že právě skrze ně se člověk učí opravdové lásce. Dokud milujeme jen tehdy, když je vše snadné a příjemné, naše láska ještě nedozrála. Pravá láska se rodí tehdy, když navzdory zranění zůstává otevřená.

František obrací pozornost od okolností k vlastnímu srdci. Problém není pouze v těch druhých. Skutečnou otázkou je, jak odpovím na jejich jednání. Budu utíkat? Budu si stěžovat? Uzavřu se do sebe? Nebo dovolím Bohu, aby právě skrze tuto těžkou situaci rozšířil mé srdce?

Je snadné snít o ideálních lidech, ideální farnosti, ideálním společenství či ideální církvi. Jenže skutečný život se odehrává uprostřed nedokonalosti. Bůh nás nevede do vysněného světa bez konfliktů, ale učí nás milovat právě tam, kde jsme. Poslušnost Bohu totiž neznamena přijímat pouze to, co se nám líbí. Znamená přijmout i realitu, kterou jsme si nevybrali.

Největší překvapení však přichází ve chvíli, kdy František mluví o těch, kteří nám ubližují. Neříká: vyhýbej se jim. Neříká: potrestej je. Dokonce ani neříká: snaž se je změnit. Říká jednoduše: miluj je.

Jak těžká jsou tato slova! Často si přejeme, aby se druzí změnili, aby pochopili své chyby a začali jednat lépe. František však odhaluje nebezpečí, které se může skrývat i za tímto přáním. Někdy totiž netoužíme po jejich obrácení kvůli nim samotným, ale proto, aby nám konečně dali pokoj. Proto vybízí: nechtěj od nich nic jiného, než co jim dá Pán. Nauč se trpělivosti. Nauč se důvěře. Nauč se čekat.

Vrchol celého poselství přichází ve chvíli, kdy František mluví o milosrdenství. Říká, že ani ten, kdo se dopustil těžkého hříchu, nesmí odejít bez zakoušení milosrdenství. A kdyby zhřešil znovu, třeba tisíckrát, křesťan nesmí přestat doufat v jeho proměnu. Ne

18. PĚŠÍ POUŤ K BOŽÍMU MILOSRDENSTVÍ

„Jdi a obnov můj dům“

proto, že by hřích nebyl vážný, ale proto, že Boží milosrdenství je větší než lidská slabost.

Milosrdenství není slabost. Je to síla, která dokáže vidět člověka hlouběji než jeho selhání. Je to pohled, který nezůstává u hříchu, ale hledí na člověka jako na milované Boží dítě. Právě proto František tolik zdůrazňuje oči. Oči totiž často prozradí více než slova. Mohou odsuzovat, ale mohou také přijímat. Mohou zraňovat, ale mohou také uzdravovat.

List bratru ministrovi je ve skutečnosti hymnem na Boží milosrdenství. Připomíná nám, že Bůh se neunaví odpouštět. Neodvrací se od hříšníka. Nepřestává doufat v člověka. Tam, kde se rozmohl hřích, může se ještě více rozhojnit milost.

Možná právě dnes každý z nás nosí ve svém srdci nějaké zranění, nějaké jméno člověka, kterému nedokážeme odpustit, nebo situaci, kterou neumíme přijmout. Františkovo poselství nás zve, abychom přestali hledat únik a dovolili Bohu proměnit naše srdce. Nejsme povoláni k útěku před životem, ale k lásce uprostřed života. Právě tam se rodí svatost. Právě tam se člověk nejvíce podobá Kristu. A právě tam se ukazuje nevyčerpatelné milosrdenství Boha, které nikdy nekončí a každého rána se obnovuje.

6. ČISTÉ SRDCE

Žijeme v době, kdy máme téměř všechno na dosah ruky, a přesto často ztrácíme to nejdůležitější – sami sebe.

Naše dny jsou naplněny povinnostmi, informacemi, zprávami, telefonáty, setkáními a starostmi. Od rána do večera něco řešíme. Přesouváme se od jednoho úkolu k druhému. Máme pocit, že musíme být neustále k dispozici, neustále něco dělat, neustále něco zvládat.

A přesto se někdy večer zastavíme a zjistíme, že jsme celý den neměli čas na to nejdůležitější. Neměli jsme čas být sami se sebou. Neměli jsme čas být s Bohem. Neměli jsme čas naslouchat tomu, co se odehrává v hloubce našeho srdce.

Moderní člověk často netrpí nedostatkem informací, ale nedostatkem soustředění. Nehladoví po věcech, ale po smyslu. Neumírá žízní po vodě, ale po tichu.

Možná právě proto tolik lidí zakouší zvláštní vnitřní prázdnotu. Není způsobena tím, že by měli málo. Často mají naopak příliš mnoho. Příliš mnoho podnětů, starostí, možností a povinností.

Svatý František znal tuto lidskou zkušenost, i když žil v úplně jiné době. Věděl, že největším nebezpečím duchovního života není jen hřích. Je jím také rozptýlenost. Stav, kdy člověk ztratí ze zřetele to podstatné.

Proto ve svém komentáři k Ježíšovu blahoslavenství mluví o čistém srdci. Ne o srdci dokonalém. Ne o srdci bez chyb. Ale o srdci sjednoceném, které ví, koho hledá.

Ježíš říká: „**Blahoslavení čistého srdce, neboť oni budou vidět Boha.**“

Svatý František se ptá: Co znamená mít čisté srdce? Jak může člověk spatřit Boha?

Jeho odpověď je překvapivá.

Čisté srdce podle něj není srdce bez chyb, bez pádů nebo bez slabostí. Kdyby tomu tak bylo, nikdo z nás by nemohl doufat, že někdy Boha spatří.

Čistota srdce totiž nespočívá především v bezchybnosti, ale v zaměřenosti. Čisté srdce je srdce, které se nenechá pohlit tím nepodstatným. Je to srdce, které dokáže vidět za povrch věcí. František píše, že čistí v srdci se „**shůry dívají na věci pozemské, vyhledávají nebeské a nepřestávají se klanět Pánu, živému a pravému Bohu.**“ To neznamena pohrdat světem nebo utíkat od každodenních povinností. Znamená to dívat se na svět hlubším pohledem. Všechno, co nás obklopuje, má dvě roviny. Jednu viditelnou. A druhou skrytou. Vidíme práci, rodinu, úspěchy i neúspěchy. Vidíme události, které se odehrávají kolem nás. Ale člověk s čistým srdcem se nezastaví pouze na povrchu. Ptá se: Co mi tím chce Bůh říct? Kam mě vede? Co je v této situaci skutečně důležité? Takový člověk objevuje, že za všemi věcmi stojí tajemství Boží

18. PĚŠÍ POUŤ K BOŽÍMU MILOSRDENSTVÍ

„Jdi a obnov můj dům“

přítomnosti. Právě proto František říká, že čisté srdce neustále hledá Boha. Nejde o jednorázový okamžik. Je to způsob života. Hledat Boha v modlitbě. Hledat Boha v práci. Hledat Boha ve vztazích. Hledat Boha v radosti. A někdy dokonce i v bolesti. Toto hledání vede člověka k adoraci. Nejprve totiž nepřichází poznání. Nejprve přichází úžas. Úžas nad tím, že Bůh je větší, než si dokážeme představit, a zároveň bližší, než si umíme připustit. Adorace je okamžik, kdy člověk přestává být středem svého světa a dovolí Bohu, aby zaujal své místo. Teprve tehdy začíná skutečně vidět. Ne očima těla, ale očima víry. František si však uvědomoval ještě jednu věc. Největší překážkou na této cestě nebývají mimořádné hříchy. Často jsou to obyčejné starosti. Práce. Povinnosti. Nekonečné zaneprázdnění. Proto naléhavě prosí své bratry: **„Abychom kvůli nějaké mzdě, práci či službě neztratili svého ducha a své srdce nebo je neodvrátili od Pána.“** Práce sama o sobě není problém. Ani povinnosti. Ani služba druhým. To všechno patří k životu.

Nebezpečí přichází ve chvíli, kdy člověk začne žít tak, že mu na Boha už nezůstává prostor. Když je jeho mysl plná všeho možného, ale jeho srdce zůstává prázdné. František proto nevyzývá k útěku ze světa. Nenabádá, abychom přestali pracovat nebo plnit své povinnosti. Ukazuje jinou cestu. Neztratit cíl. Nenechat se pohltit prostředky. Nezapomenout, proč vlastně žijeme.

Proto píše: **„Odsuňte všechny překážky a nechte stranou všechna zaneprázdnění a starosti, abyste co nejlépe sloužili Pánu Bohu, milovali ho, ctili ho a klaněli se mu.“**

Podle Františka stojí duchovní život na čtyřech pilířích: *sloužit, milovat, ctít, klanět se*. Sloužit znamená žít evangelium v konkrétních situacích. Milovat znamená odpovídat na Boží lásku. Ctít znamená mít úctu k Božímu tajemství. A klanět se znamená uznat, že Bůh je větší než všechno, co dokážeme pochopit.

Když člověk touto cestou kráčí, začíná se v něm odehrávat něco mimořádného. Jeho srdce se stává domovem Boha. František používá nádherný obraz. Říká, že máme ve svém nitru vytvářet příbytek pro Otce, Syna i Ducha svatého. To je vrchol cesty čistého srdce. Nejde jen o to hledat Boha. Jde o to dovolit Bohu, aby našel domov v nás.

Právě tehdy člověk začíná objevovat, že největším štěstím není něco vlastnit, něčeho dosáhnout nebo něco dokázat. Největším štěstím je být místem Boží přítomnosti. A právě takové srdce nazývá František čistým.

18. PĚŠÍ POUŤ K BOŽÍMU MILOSRDENSTVÍ

„Jdi a obnov můj dům“

OTCOVO SLOVO

Každý člověk po něčem hladoví. Někdo po lásce. Jiný po přijetí. Někdo po jistotě, uznání nebo bezpečí. Často si myslíme, že kdybychom měli více peněz, více zdraví, více času nebo více úspěchu, byli bychom konečně spokojeni. Přesto se znovu a znovu ukazuje zvláštní skutečnost. Člověk může mít téměř všechno, a přesto v něm zůstává prázdnota. Může být obklopen lidmi, a přesto se cítit sám. Může dosáhnout svých cílů, a přesto zakoušet nenaplnění.

Svatý Augustin kdysi napsal: **„Nepokojné je naše srdce, dokud nespočine v Tobě.“**

Možná právě zde se skrývá odpověď na otázku, proč člověk nikdy nenajde úplné uspokojení ve věcech tohoto světa. Jsme totiž stvořeni pro něco většího. V hloubi srdce toužíme po Bohu, i když si to někdy ani neuvědomujeme.

Proto Ježíš neříká pouze: „Dám vám chléb.“ Říká něco mnohem odvážnějšího: **„Já jsem chléb života.“** (Jan 6,35) Nejde jen o to, že nám Bůh něco dává. Dává nám sám sebe.

Právě nad tímto tajemstvím rozjímá svatý František, když vysvětluje prosbu Otčenáše: **„Chléb náš vezdejší dej nám dnes.“**

Svatý František chápe tuto prosbu překvapivě. Každodenním chlebem podle něj není především pokrm pro tělo, ale sám Ježíš Kristus.

Píše: **„Chléb náš vezdejší, totiž svého milovaného Syna, našeho Pána Ježíše Krista, dej nám dnes.“**

Stejně jako tělo potřebuje každý den potravu, lidské srdce potřebuje Krista. Bez chleba člověk slábne tělesně. Bez Krista začíná slábnout duchovně. František vidí v Ježíši především jednu skutečnost: lásku. Proto pokračuje slovy, že si máme připomínat, chápat a uctívat **„lásku, kterou k nám choval, a to, co pro nás mluvil, vykonal a vytrpěl.“** To je střed celého křesťanství. Ne soubor pravidel. Ne morální systém. Ne náboženská povinnost. Ale setkání s láskou.

František je hluboce přesvědčen, že všechno v Ježíšově životě – jeho slova, skutky, uzdravení, soucit s hříšníky, utrpení i smrt – má jediný společný jmenovatel: Boží lásku k člověku. Proto nestačí Krista pouze znát. Je třeba si ho připomínat. Je třeba o něm rozjímát. Je třeba se nechat zasáhnout tím, co pro nás vykonal.

František pak rozšiřuje svůj pohled na celé tajemství Kristova života. Ježíš je věčné Slovo Otce. Slovo „tak důstojné, tak svaté a slavné“, které Otec posílá do světa. Ten, skrze něhož bylo všechno stvořeno, přijímá naše lidství. Ten, který je bohatý nade vše, přijímá chudobu. Ten, který je Pánem všeho, stává se dítětem v náručí Marie. Františka nepřestává udivovat tento sestup Boha k člověku. Bůh nepřichází ve slávě mocných. Přichází v křehkosti. Přichází jako dítě. Přichází do chudoby. Přichází do

18. PĚŠÍ POUŤ K BOŽÍMU MILOSRDENSTVÍ

„Jdi a obnov můj dům“

lidského příběhu se vším, co k němu patří – s radostí i bolestí, s láskou i odmítnutím, s životem i smrtí. Právě zde začíná cesta, která vede až ke kříži.

František zvláštním způsobem spojuje Ježíšův život s eucharistií. Když Kristus při poslední večeři bere chléb a víno a dává je učedníkům, nezanechává pouze vzpomínku. Zůstává přítomný mezi svými.

Eucharistie je pro Františka živou památkou Kristovy lásky. Pokaždé, když slavíme mši svatou, nejsme pouze diváky dávné události. Jsme vtahováni do tajemství Kristovy smrti a zmrtvýchvstání.

Za chlebem a vínem František vidí ještě něco hlubšího. Vidí Syna, který se zcela odevzdává Otcí. V Getsemanské zahradě Ježíš prožívá úzkost. Prosí, aby ho minul kalich utrpení. Přesto nakonec říká: **„Ne má vůle, ale tvá vůle se staň.“** Právě zde František objevuje vrchol Kristovy lásky. Ježíš se nevydává za sebe. Vydává se za nás. Neobětuje svůj život z donucení. Daruje jej svobodně. Proto je kříž především znamením lásky. Lásky, která jde až do krajnosti. Lásky, která se nebojí oběti. Lásky, která se nevzdává ani tehdy, když je odmítnuta.

Mohlo by se zdát, že zde příběh končí. Jenže František ví, že kříž není posledním slovem. Kristus vstává z mrtvých. Ten, který sestoupil do hlubin lidské bolesti, je vyzdvižen do slávy. Proto křesťanský život není jen následováním Kristova utrpení. Je také cestou ke vzkříšení. Když František mluví o následování Ježíše, nemá na mysli pouhé napodobování jeho vnějších skutků.

Jít v Kristových šlépějích znamená projít celou jeho cestou. Přijmout vlastní chudobu. Důvěřovat Bohu. Učit se odevzdávat svou vůli Otcí. Čerpat sílu z eucharistie. Nést svůj kříž. A věřit, že za Velkým pátkem přichází velikonoční ráno. Právě proto si máme stále připomínat, chápat a uctívat Kristovu lásku. Protože jedině ona dává smysl našemu životu. A jedině ona dokáže nasytit hlad lidského srdce.

8. SLAVNÁ PANÍ A SVATÍ

Každý člověk v sobě nosí touhu někam patřit. Touhu po domově. Po místě, kde může být přijat takový, jaký je. Po prostoru, kde nemusí nic dokazovat a kde je milován ne pro své výkony, ale pro sebe samého.

Přitom mnozí lidé prožívají zvláštní rozpor. Mají dům, ale chybí jim domov. Jsou mezi lidmi, a přesto se cítí sami. Touží po blízkosti, ale zároveň se bojí otevřít své srdce. V hloubi lidské existence se skrývá ještě hlubší otázka: **Může Bůh najít domov v mém životě?**

Jsme zvyklí hledat Boha. Modlíme se, přicházíme do kostela, čteme Písmo, hledáme jeho vůli. Ale evangelium obrací perspektivu. Dříve než člověk hledá Boha, hledá Bůh člověka. Touží vstoupit do jeho života. Touží přebývat v jeho srdci.

Právě proto má v dějinách spásy jedinečné místo Maria. Není velká proto, že vykonala mimořádné skutky. Je velká proto, že se stala prostorem, ve kterém mohl přebývat Bůh.

Svatý František, když rozjímá o Marii, neobdivuje především její výsady. Obdivuje její otevřenost vůči Bohu. Vidí v ní člověka, který dovolil Bohu, aby v jeho životě vykonal své dílo.

A právě proto je Maria obrazem každého člověka, který se otevírá Boží milosti.

Když se svatý František zahledí na tajemství Krista a na dílo spásy, téměř vždy se před jeho pohledem objeví také Maria. Vidí ji jako ženu, skrze kterou Bůh vstoupil do lidských dějin. Jako bránu, kterou přišla spása do světa.

Proto ji oslovuje nádhernými slovy: **„Zdrávas, Paní, svatá Královno, svatá Matko Boží, Maria.“**

František zde nehledí pouze na Mariinu osobu. Vidí v ní celé tajemství Božího působení. Vidí člověka, kterého si Bůh vyvolil, posvětil a naplnil svou milostí.

Proto říká, že v ní byla a je **„celá plnost milosti a všechno dobro“**. To neznamena, že Maria je zdrojem milosti. Znamená to, že se Bohu otevřela tak dokonale, že v ní mohl působit bez překážek.

Právě zde se skrývá tajemství její velikosti. Ne v moci. Ne ve slávě. Ne v lidské výjimečnosti. Ale v úplné otevřenosti Bohu.

František jde ještě dál. Nazývá Marii církví. Píše o ní jako o **„Panně, jež se církví stala“**. Tím chce říci, že Maria je obrazem toho, čím má být každý křesťan i celá církev. Tak jako ona přijala Boží slovo do svého života, má je přijímat i církev. Tak jako ona dala Kristu prostor, má jej dávat každý věřící. Tak jako ona nosila Krista pod srdcem, má jej církev nést světu. František potom používá sérii překrásných obrazů: **„Zdrávas, jeho**

18. PĚŠÍ POUŤ K BOŽÍMU MILOSRDENSTVÍ

„Jdi a obnov můj dům“

paláci. Zdrávas, jeho svatostánku. Zdrávas, jeho dome. Zdrávas, jeho roucho. Zdrávas, jeho služebnice. Zdrávas, jeho Matko.“

Každý z těchto obrazů ukazuje jiný rozměr Mariina vztahu k Bohu. Je palácem, protože Bůh v ní přebývá. Je svatostánkem, protože nese jeho přítomnost. Je domem, protože v ní Bůh našel místo odpočinku. Je rouchem, protože dala Božímu Synu lidské tělo. Je služebnicí, protože vše přijímá s pokorou. A je Matkou, protože dala Kristu život v našem světě.

Právě pokora je jedním z nejkrásnějších rysů Mariiny osobnosti. Lidé ji nazývají Královnou. Církev ji oslavuje jako Matku Boží. Ona sama se však představuje jediným slovem: **„Jsem služebnice Páně.“** To je tajemství pravé velikosti.

Člověk je největší tehdy, když nechává prostor Bohu. Proto Maria není pouze postavou minulosti. Je vzorem pro každého z nás. I my jsme pozváni stát se místem Boží přítomnosti. I naše srdce se může stát domem, ve kterém Bůh přebývá. I my můžeme každý den vyslovovat své vlastní „ať se mi stane podle tvého slova“.

František nakonec rozšiřuje svůj pohled na celé nebe. Vedle Marie vidí nesčetný zástup světců, andělů a všech, kteří před námi kráčeli cestou víry. Není to osamělá cesta. Jsme součástí velké rodiny Božích dětí. Maria stojí uprostřed tohoto zástupu jako Matka a zároveň jako sestra ve víře. Ukazuje nám cestu, po které sama šla. Cestu důvěry. Cestu pokory. Cestu otevřenosti Bohu. A připomíná nám, že největším štěstím člověka není být obdivován, ale být místem, kde může přebývat Bůh.

9. BUĎ CHVÁLEN VE VŠECH SVÝCH STVOŘENÍCH

Existují chvíle, kdy je snadné děkovat Bohu. Když se daří. Když jsme zdraví. Když jsou naše vztahy naplněné láskou. Když se nám plní sny a budoucnost se zdá být otevřená. Jsou však i jiné chvíle.

Chvíle, kdy člověk sedí u nemocničního lůžka. Kdy se trápí kvůli svým dětem. Kdy nese zklamání, samotu nebo nepochopení. Kdy se modlí a má pocit, že Bůh mlčí. Kdy ho bolí tělo i duše.

Právě tehdy se rodí jedna z nejhlubších otázek víry: **Je možné chválit Boha i tehdy, když nerozumím tomu, co se děje?** Většina z nás dokáže děkovat za krásné věci. Ale umíme děkovat i uprostřed noci? Umíme vidět Boží přítomnost nejen v radosti, ale také v bolesti?

Svatý František napsal svou nejslavnější píseň právě v době, kdy prožíval jedno z nejtěžších období svého života. Byl vážně nemocný, téměř slepý, trpěl bolestmi a blížil se konec jeho pozemské pouti. Přesto právě tehdy vzniká Píseň bratra Slunce – jeden z nejkrásnějších chvalozpěvů v dějinách křesťanství.

Není to píseň člověka, který nezná utrpení. Je to píseň člověka, který objevil Boha i uprostřed utrpení.

Svatý František začíná slovy: **„Nejvyšší, všemocný, dobrý Pane, tvá je chvála, sláva, čest a všechno dobrořečení.“**

Je zajímavé, že nezačíná mluvit o sobě. Nemluví o svých bolestech, nemocech ani starostech. Jeho pohled směřuje nejprve k Bohu. K Bohu, který je větší než všechno lidské trápení. K Bohu, který zůstává dobrý, i když člověk prochází temnotou.

František si zároveň uvědomuje, že Boha nelze plně pochopit ani pojmenovat. Proto říká: **„Dát ti jméno žádný člověk hoden není.“**

Bůh je vždy větší než naše představy. Nemůžeme ho uzavřít do definic ani vysvětlení. Můžeme ho však obdivovat, milovat a chválit.

A právě k tomu František zve.

Potom obrací svůj pohled ke stvoření. Vidí slunce, měsíc, hvězdy, vítr, vodu, oheň i zemi. Nepohlíží na ně jako na věci, ale jako na bratry a sestry. Mluví o: bratru Slunci, sestře Luně, bratru Větru, sestře Vodě, bratru Ohni, sestře a matce Zemi.

Pro dnešního člověka to může znít poeticky. Pro Františka to však byla hluboká duchovní zkušenost. Viděl, že všechno pochází od stejného Stvořitele. Nejsme pány světa.

18. PĚŠÍ POUŤ K BOŽÍMU MILOSRDENSTVÍ

„Jdi a obnov můj dům“

Jsme součástí velké rodiny stvoření. Slunce mu připomíná Boží jas. Voda Boží čistotu a pokoru. Oheň Boží sílu. Země Boží štědrost. Celé stvoření se pro něj stává knihou, ve které může číst o Bohu. Jenže zde píseň nekončí. A právě zde se ukazuje její skutečná hloubka.

Najednou František přestává mluvit o kráse přírody a obrací se k člověku. Ne však k člověku silnému, zdravému a úspěšnému. Mluví o člověku zraněném. O člověku, který odpouští. O člověku, který trpí. O člověku, který nese nemoc a úzkost. A nakonec o člověku, který stojí tváří v tvář smrti.

To je překvapující. Protože právě zde bychom čekali stížnost nebo náрек. Místo toho František pokračuje: **„Chválen buď, můj Pane, za ty, kdo odpouštějí z lásky k tobě a snášejí nemoci a útrapy.“**

František objevil něco důležitého. Boha lze nalézt nejen v kráse stvoření. Lze ho nalézt také uprostřed lidské bolesti. Tam, kde člověk odpouští. Tam, kde nezahořkne. Tam, kde navzdory utrpení neztratí důvěru. Vrchol celé písně přichází ve chvíli, kdy František nazývá smrt: **„naší sestrou smrtí těla.“** Nikdo z nás smrti neunikne. Je jednou z největších lidských obav.

František ji však nevidí jako nepřítele, který má poslední slovo. Vidí ji jako bránu. Jako přechod. Jako okamžik setkání s Bohem. Proto může mluvit o smrti bez zoufalství. Ne proto, že by utrpení podceňoval. Ale proto, že věří ve vzkříšení. Věří, že za hranicí smrti není prázdnota, ale Otcova náruč. Právě zde se rodí skutečná chvála. Ne chvála člověka, kterému se všechno daří. Ale chvála člověka, který objevil, že Bůh je přítomen ve slunci i v temnotě. V radosti i v bolesti. Ve zdraví i v nemoci. Na začátku života i na jeho konci.

Proto František nakonec vyzývá: **„Chvalte a velejte mého Pána, vzdávejte mu díky a služte mu s velkou pokorou.“**

To je poselství celé Písně bratra Slunce. Nejde jen o obdiv k přírodě. Jde o důvěru, že Bůh je přítomen ve všem, co prožíváme. A že i z nejtemnější noci může jednou zaznít píseň chvály.

10. NEJČISTŠÍ CHVÁLA

Většinu života trávíme přemýšlením o sobě. O svých starostech. O svých plánech. O svých úspěších i neúspěších. O tom, co se nám podařilo a co pokazilo. O tom, co nám chybí a po čem toužíme.

Je to přirozené. Každý člověk nese svůj příběh, své zápasy i svá zranění.

Přesto se někdy stává, že se uzavřeme do vlastního světa natolik, že už nevidíme nic jiného. Naše starosti zaplní celý obzor. Naše problémy se stanou středem vesmíru. A právě tehdy často ztrácíme pokoj.

Možná nejhlubší duchovní proměna nezačíná tím, že se člověk začne více zabývat sebou. Začíná tehdy, když se odváží obrátit pohled od sebe k Bohu.

Když přestane klást otázku: „**Co chci já?**“ A začne se ptát: „**Kdo je vlastně Bůh?**“

Svatý František prožil právě takovou proměnu. Čím více poznával Boha, tím méně byl zaujatý sám sebou. Na konci života už téměř nemluví o svých potřebách. Jeho srdce je zaplaveno úžasem.

Z tohoto úžasu vznikla modlitba, kterou nazýváme **Chvály Boží**.

Je to jedna z nejkrásnějších modliteb svatého Františka. Není v ní jediná prosba. Není v ní stížnost ani žádost. Je v ní pouze obdiv, úžas a láska.

V září roku 1224 pobýval svatý František na hoře La Verna. Bylo to krátce poté, co přijal stigmata Kristova utrpení. Prožíval hluboké spojení s ukřižovaným Pánem a zároveň nesl velké tělesné i duchovní utrpení. Právě tehdy napsal pro bratra Lva modlitbu, která se stala vzácným svědectvím jeho vnitřního života.

Začíná slovy: „**Ty jsi svatý, Pane a Bože, ty jediný konáš divy.**“ František se dívá na Boha a postupně vyslovuje jeho jména. Ne proto, aby Boha popsal. To ani není možné. Spíše proto, aby se nechal vtahovat do tajemství jeho velikosti. Nejprve zdůrazňuje Boží majestát: „**Ty jsi silný. Ty jsi veliký. Ty jsi nejvyšší. Ty jsi všemocný král.**“ Bůh není jen jednou z mnoha skutečností našeho života. Není doplňkem k našim plánům. Není pomocníkem pro obtížné chvíle. Je zdrojem všeho bytí. Po chvíli však František přechází od Boží velikosti k Boží blízkosti. A právě zde se jeho modlitba stává mimořádně krásnou. Říká: „**Ty jsi láska.**“ Neříká, že Bůh má lásku. Neříká, že Bůh umí milovat. Říká: „**Ty jsi láska.**“

To je nejhlubší definice Boha, kterou nám zanechává evangelium. Všechno ostatní z ní vychází. Proto může František pokračovat: „**Ty jsi moudrost. Ty jsi pokora. Ty jsi trpělivost.**“ Je pozoruhodné, že mezi Božími jmény se objevuje právě pokora. Obvykle spojujeme Boha s mocí, slávou a velikostí. František však objevil něco hlubšího. Bůh je natolik velký, že se nemusí prosazovat. Přichází tiše. Nenutí. Nevládne silou. Čeká na

18. PĚŠÍ POUŤ K BOŽÍMU MILOSRDENSTVÍ

„Jdi a obnov můj dům“

svobodnou odpověď člověka. Proto se zjevuje v Betlémě jako dítě. Proto umírá na kříži. Proto zůstává skrytý v eucharistii. Boží velikost se projevuje pokorou. Potom následuje celá řada nádherných oslovení: **„Ty jsi krása. Ty jsi důvěrná blízkost. Ty jsi bezpečí. Ty jsi odpočinutí. Ty jsi radost.“**

Každé z těchto slov vychází ze zkušenosti. František nemluví o teorii. Mluví o Bohu, kterého zakusil. O Bohu, který se stal jeho domovem. Když člověk čte tato slova pomalu, začne chápat, že František nehledá u Boha jednotlivé dary. Hledá samotného Boha. Neříká: „Ty mi dáváš bezpečí.“ Říká: **„Ty jsi bezpečí.“** Neříká: „Ty mi dáváš radost.“ Říká: **„Ty jsi radost.“** To je obrovský rozdíl.

Mnozí lidé hledají u Boha pomoc. František hledá Boha samotného. A právě zde se dotýká vrcholu duchovního života. Nejde už o to, co Bůh dává. Jde o to, kým je. Proto se v závěru modlitby stále častěji objevuje slovo „náš“. **„Ty jsi naše naděje. Ty jsi naše víra. Ty jsi naše láska.“** Člověk není stvořen pro samotu. Bůh není pouze „můj“ Bůh. Je Otcem všech. Proto se pravá modlitba nikdy neuzavírá do sobectví. Otevírá srdce celému Božímu lidu. Vrchol přichází v posledních slovech: **„Ty jsi všechna naše sladkost. Ty jsi náš věčný život.“**

V těchto větách se skrývá celé evangelium. Všechno, co člověk hledá v tomto světě – lásku, krásu, bezpečí, radost, domov, pokoj i štěstí – nachází svůj zdroj v Bohu. Proto František na konci života dochází k jednoduchému poznání: Není třeba hledat nic většího. Není třeba hledat nic důležitějšího. Není třeba toužit po ničem jiném než po Bohu.

11. NETUŽME PO NIČEM JINÉM NEŽ PO BOHU

Celý život po něčem toužíme. Od dětství si myslíme, že budeme šťastní, až získáme něco, co nám právě chybí. Dítě touží být dospělé. Mladý člověk hledá lásku, uznání a své místo ve světě. Dospělý usiluje o jistotu, úspěch a bezpečí. Starší člověk zase hledá pokoj a smysl všeho, co prožil.

A přesto se zdá, že lidské srdce nikdy není úplně nasycené.

Dosáhneme jednoho cíle a objeví se další. Splní se jedna touha a na jejím místě vyroste nová. Často máme pocit, že štěstí je jen o krok dál. Jenže když tam dojdeme, zjistíme, že stále hledáme.

Možná proto si člověk někdy klade otázku: **Po čem vlastně toužím?** Toužím po věcech, nebo po štěstí? Toužím po štěstí, nebo po lásce? Toužím po lásce, nebo po někom, kdo mě bude milovat? A není nakonec za všemi našimi touhami skryta jedna jediná touha – touha po Bohu?

Svatý František postupně dospěl k přesvědčení, že lidské srdce je stvořeno pro Nekonečno. Žádná pozemská věc ho nemůže zcela naplnit. Proto ve svých spisech stále znovu opakuje jednoduchou, ale radikální výzvu:

„Nic jiného tedy nežádejme, nic jiného nechtějme, v ničem jiném nenacházejme radost a potěšení než ve svém Stvořiteli, Vykupiteli a Spasiteli.“ Nejde o pohrdání světem. Jde o objevení toho, co je skutečně nejdůležitější.

Svatý František začíná pohledem na Boží lásku. Připomíná, že všechno, co máme, jsme dostali. **„Bůh nám dal a dává celé naše tělo, celou naši duši a celý náš život.“**

Nejsme vlastními stvořiteli. Nejsme zdrojem svého života. Každý nádech, každá schopnost, každý den je dar.

František si uvědomuje, že prvním důvodem k vděčnosti není to, co vlastníme, ale samotná skutečnost, že existujeme. Bůh nás stvořil, vykoupil a vede nás ke spáse.

Přesto člověk často zapomíná. Bere Boží dary jako samozřejmost. Myslí si, že si vše zasloužil. A právě proto František připomíná něco velmi důležitého: spása není výsledkem našich výkonů. Je darem Božího milosrdenství. Bůh nás miluje nejen tehdy, když se nám daří. Miluje nás i v naší slabosti. Dokonce i tehdy, když jsme nevděční, zranění nebo vzdálení. Právě zde se dotýkáme jádra evangelia. Boží láska není odměnou za naši dokonalost. Je darem. A právě poznání této lásky probouzí v člověku vděčnost. Vděčnost se pak stává cestou k lásce.

Proto František vybízí: **„Milujme všichni celým svým srdcem, celou svou duší, celým svým duchem, celou svou silou.“**

18. PĚŠÍ POUŤ K BOŽÍMU MILOSRDENSTVÍ

„Jdi a obnov můj dům“

Láska k Bohu není pouze cit. Je to nasměrování celého života. Je to rozhodnutí dát Bohu první místo.

Čím více František poznává Boha, tím více si uvědomuje, že všechna ostatní dobra jsou jen odrazem jediného Dobra. Proto o Bohu píše: **„On je plnost dobra, samé dobro, všechno dobro, pravé a nejvyšší dobro.“**

Všechno krásné, co člověk během života potkává, je jen paprskem tohoto světla.

Každá lidská láska. Každá radost. Každé přátelství. Každá krása. Každá pravda. To všechno ukazuje za sebe k Bohu.

Proto František dochází k odvážnému závěru: **„Ať nás nic nezastaví, ať nás nic neoddělí, ať se mezi nás a Pána nic nepostaví.“** Neříká, že máme opovrhovat světem. Říká, že nic nesmí zaujmout místo Boha. Ani majetek. Ani úspěch. Ani práce. Ani vlastní představy. Ani naše ego. Protože všechno, co postavíme na místo Boha, nás nakonec zklame. Pouze Bůh dokáže naplnit lidské srdce.

František pak přechází do chvály. Vyzývá: **„Věřme v něho, uchovávejme ho v srdci, milujme ho, ctěme jej, klaňme se mu, služme mu, chvalme ho a dobrořečme mu.“** Je to cesta duchovního života. Víra. Paměť srdce. Láska. Úcta. Služba. Chvála. Člověk, který po ní kráčí, postupně objevuje zvláštní paradox.

Čím více dává prostor Bohu, tím více nachází sám sebe. Čím více se vzdává falešných jistot, tím více zakouší svobodu. Čím více hledá Boha, tím více nachází pokoj.

Proto František na konci svého rozjímání mluví o Bohu jako o tom, který je: **„milý, příjemný, libý a nade vše žádoucí.“** To nejsou slova teologa. To jsou slova člověka, který objevil poklad. Člověka, který poznal, že za všemi lidskými touhami stojí jediná Touha. Touha po Bohu. A že lidské srdce nachází skutečný domov teprve tehdy, když spočine v Něm.

12. ODEVZDAT VŠE BOHU

Většina z nás si myslí, že svoboda znamená mít. Mít možnosti. Mít prostředky. Mít jistotu. Mít kontrolu nad svým životem. Mít lidi, na které se můžeme spolehnout. Mít něco, co nám nikdo nevezme.

A přesto zkušenost ukazuje zvláštní paradox. Čím více věcí vlastníme, tím více se někdy bojíme, že o ně přijdeme. Čím více si budujeme jistoty, tím více nás děsí jejich ztráta. To, co mělo sloužit nám, začne nenápadně ovládat nás.

Nejde jen o majetek. Můžeme vlastnit své úspěchy. Svou pověst. Své schopnosti. Své názory. Dokonce i své dobré skutky. A právě zde se rodí jedna z nejhlubších otázek duchovního života:

Co je v mém životě skutečně moje?

Když se člověk podívá do hloubky, zjistí, že všechno podstatné dostal. Život si nedal sám. Schopnosti si nevytvořil. Lásku si nezasloužil. Víru si nevyrobil. Všechno je nakonec dar.

Svatý František tuto pravdu objevil velmi hluboce. Proto na konci svého života stále častěji mluví o odevzdání. Ne o rezignaci, ale o svobodě člověka, který už nepotřebuje všechno držet ve svých rukou.

František píše: **„A všechna dobra odevzdáváme Pánu, nejvyššímu a svrchovanému Bohu. Uznejme, že všechna dobra jsou jeho, a za vše děkujeme jemu, od něhož všechna dobra pocházejí.“** To je základní postoj jeho spirituality. Nejprve uznat. Potom děkovat. A nakonec odevzdávat.

František je přesvědčen, že všechno dobro má svůj původ v Bohu. Život, inteligence, láska, krása, radost, pokoj, přátelství i schopnost konat dobro nejsou něčím, co jsme vytvořili sami. Jsou darem, který jsme přijali.

Proto první odpovědí člověka nemá být pýcha, ale vděčnost. Když si uvědomíme, že všechno dobré pochází od Boha, začneme se na svět dívat jinak. Přestaneme brát věci jako samozřejmost. Začneme žasnout. Začneme děkovat. A právě vděčnost otevírá cestu k opravdové svobodě.

Jenže František jde ještě dál. Nestačí dobro přijmout. Je třeba ho také vrátit Bohu. Ne proto, že by ho Bůh potřeboval. Ale proto, aby se člověk nestal vlastníkem toho, co mu bylo pouze svěřeno. Proto František píše: **„Ať jemu patří všechna pocta a čest, všechna chvála a dobrořečení, všechnen dík a všechna sláva.“**

Jde o radikální změnu pohledu. Člověk už není středem svého světa. Středem se stává Bůh. A právě zde se rodí pravá chudoba. Ne chudoba majetku. Ale chudoba srdce. Svoboda od potřeby všechno vlastnit.

18. PĚŠÍ POUŤ K BOŽÍMU MILOSRDENSTVÍ

„Jdi a obnov můj dům“

František dobře znal lidské srdce. Věděl, jak snadno si člověk přivlastní i to, co dostal. Proto své bratry naléhavě prosí: **„Aby se nechlubili, v duchu se neblažili a vnitřně se nepyšili dobrými slovy a skutky.“**

Jak snadno se člověk začne opírat o své úspěchy. Jak snadno začne věřit, že dobro, které koná, je výhradně jeho zásluhou. Jak snadno začne hledat obdiv druhých.

Jenže František připomíná, že i dobro, které v nás působí, je nejprve Božím darem. Bůh jedná v nás a skrze nás. Dobré skutky nejsou důvodem k sebeoslavě, ale k vděčnosti.

Právě zde se dotýkáme jedné z největších duchovních zkoušek. Není těžké uznat, že potřebujeme Boha ve své slabosti. Mnohem těžší je nezapomenout na něj ve chvíli, kdy se nám daří. Proto František připomíná slova apoštola Pavla: Bez Boží milosti nejsme schopni ani vyznat Krista jako Pána a bez Boha nedokážeme vykonat skutečné dobro.

To není ponižování člověka. Je to osvobození od iluze soběstačnosti. Člověk totiž nemusí být zdrojem dobra. Stačí, když se stane jeho nástrojem. Na konci svého rozjímání František pronáší nádhernou modlitbu: **„Všemohoucí, nejsvětější, nejvyšší a svrchovaný Bože, kéž bychom ti mohli vzdát všechnu chválu, všechnu slávu, veškerý dík, všechnu čest a odevzdat vše dobré.“**

To je vrchol františkánské chudoby. Nevlastnit ani vlastní zásluhy. Nevlastnit ani vlastní svatost. Nevlastnit ani vlastní dobro. Všechno vracet Bohu. A právě tehdy člověk objevuje zvláštní tajemství. Když přestane všechno držet, získá svobodu. Když přestane všechno přivlastňovat sobě, začne zakoušet radost. Když se přestane stavět do středu, objeví Boha. A tehdy se naplní to, co František prožil na konci svého života. Člověk, který už nic nevlastní, nakonec vlastní všechno v Bohu.